

اکوتوریسم روستایی و نقش آن در توسعه پایدار روستایی

نمونه موردی (روستای بزم از توابع شهرستان بوانات استان فارس)

صدیقه شیروانی^{۱*}، آیدا زارع مهذبیه^۲

چکیده

اکوتوریسم موقعیت های زیادی برای رقابت اقتصادی ایجاد می کند از این رو یک صنعت واقعی به شمار می آید. این شاخه از توریسم، ویژگی های مثبت توسعه پایدار مانند: حفاظت از منابع طبیعی، آموزش بازدیدکنندگان در مقوله پایداری و کسب سود توسط مردم بومی را مد نظر دارد. بنابراین بوم گرایی و توجه به ویژگی های زمینه در این صنعت به نحو مطلوبی دنبال می شود و ضمن جلوگیری از اثرات سوء گردشگری می تواند به بهبود وضعیت زمینه منجر شود.

توسعه صنعت اکوتوریسم روستایی می تواند از مهاجرت روستائیان به جوامع شهری جلوگیری نموده و همچنین توسعه ی پایدار را برای روستاها به ارمغان بیاورد. در این راستا خانه گردشگری عباس برزگر در روستای بزم از توابع شهرستان بوانات، به عنوان نمونه موردی پژوهش انتخاب گردیده است و به روش توصیفی- تحلیلی با استفاده از برداشت های میدانی، عکاسی و تهیه نقشه این مکان مورد بررسی قرار گرفته است. از بررسی این نمونه مشاهده می شود که چگونه توجه به اکوتوریسم روستایی موجب بهبود وضعیت توسعه این روستای کوچک گردیده است.

^۱* دانشجوی کارشناس ارشد معماری، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، فارس، ایران، شماره تماس

09178167425:

Sedigheh-sh60@yahoo.com

^۲ پژوهشگر دوره دکتری معماری، گرایش معماری، دانشگاه علوم و تحقیقات تهران، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات، گروه معماری، فارس، ایران

aidazaremohazabie@yahoo.com

در این راستا خانه گردشگری عباس برزگر در روستای بزم از توابع شهرستان بوانات، به عنوان نمونه موردی پژوهش مورد توجه قرار گرفت. روش پژوهش توصیفی - تحلیلی با استفاده از برداشت های میدانی که به صورت عکس و تهیه نقشه های وضع موجود مورد بررسی قرار گرفته است، تا بتوان راهکارهایی برای توسعه اکوتوریسم روستایی و همچنین توسعه پایدار روستایی ارائه شود.

کلید واژه ها : اکوتوریسم، توسعه پایدار، بزم (روستا)

مقدمه

امروزه رشد جمعیت در مناطق روستایی بدون سرمایه گذاری نظام مند در جهت تقویت زیر ساختهای اقتصادی و متنوع سازی آنها، منجر به گسترش بیش از حد فعالیتهای تولیدی (بعضاً ناپایدار) به نحوی محسوس منجر به تخریب فزاینده منابع طبیعی موجود گردیده است و این پیامد منفی همراه با نرخ بهره وری پایین نیروی کار در نتیجه مکانیزاسیون نامناسب و نرخ بالای بیکاری (پنهان و آشکار) در بخش تولیدات روستایی و همچنین همراه با گسترش تکنولوژی های سرمایه بر امکان ایجاد فرصتهای شغلی پایدار و تولید درآمد از طریق گسترش کارکردهای متکی بر منابع طبیعی در جهت پاسخگویی به خیل عظیم بیکاران روستایی که از سرمایه و مهارت چندانی هم بهره نمی گیرند و عمدتاً مجبور به مهاجرت به کلان شهرها و گسترش حاشیه نشینی می باشند را تاحدی غیر ممکن ساخته است. (شریف زاده و همکاران، 1381، 53)

در میان اجزای مختلف گردشگری، اکوتوریسم از رشد قابل توجه و روز افزونی برخوردار است و ابزار مهمی برای توسعه پایدار محسوب می شود. اکوتوریسم یا بوم گردی از جمله انواع گردشگری مبتنی با طبیعت است که در دهه های اخیر به علت افزایش میزان خسارت و صدمات وارد آمده بر طبیعت، نزد صاحب نظران به عنوان یک موضوع چند ارزشی برای رسیدن به توسعه پایدار اهمیتی قابل توجه یافته است. (نظری، 1388، 24).

تجربه اجرای طرح های روستایی در ایران، چه در بافت های توسعه موجود در قالب برنامه طرح های جامع و چه در بافت های توسعه جدید در قالب برنامه هایی نظیر روستاهای جدید و پروژه های آماده سازی، نشان می دهد که این برنامه ها در ایجاد محیط های روستایی مطلوب چندان موفقیت آمیز نبوده است. (تودارو، 1370؛ 255).

زندگی روستایی و نوع نگرش روستاییان به جهان و طبیعت و نیز امکانات و دانش آنها در ساخت و تولید و شیوه های بهره وری باعث می شود که اجرای محیط، در عین رعایت سادگی و برقراری رابطه ای منطقی و مکمل بین خود، با حداکثر کارایی و مطلوبیت شکل گیرند. همچنین، سازمان فضایی - کالبدی روستا که بازتابی از ارزش های اجتماعی، اقتصادی و کالبدی آن است، از همین نحوه کارکرد تأثیر می پذیرد. از این رو، می توان گفت که شیوه زندگی معنوی و مادی در روستا، به اقتضای ماهیت و متناسب با ساختار فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و به ویژه محیط جغرافیایی آن، دارای سازمان دهی درونی و کالبدی ویژه ای